

1.1. Herran ympärileikkaus ja Basileios Suuri

Tälle päivälle on annettu kahdet eri tekstit, ympärileikkauksen ja Basileios Suuren.

Ympärileikkauksen epistola

(Kol. 2: 8 – 12)

”Veljet, pitäkää varanne, ettei kukaan houkuttele teitä harhaan tyhjillä ja pettävillä viisauden opeilla, jotka nojautuvat ihmisten perinnäisiin käsityksiin ja maailman alkuvoimiin eivätkä Kristukseen. Hänessä on jumaluus ruumiillistunut koko täytydessään, ja hänen yhteydessään myös te olette tulleet tästä täytydestä osallisiksi. Hän on kaikkien valtojen ja voimien pää. Häneen teidät on yhdistänyt ympärileikkaus, jota ei ole ihmiskäsin tehty, Kristuksen ympärileikkaus, jossa syntinen luonto riisutaan pois. Kasteessa teidät yhdessä hänen kanssaan haudattiin ja herätettiin eloon, kun uskoitte Jumalaan, joka voimallaan herätti Kristuksen kuolleista.”

Teksti varoittaa kolossalaisia vaarasta, sillä heitä voidaan houkutella, tai paremmin, saada saaliiksi, väärällä opetuksella. Kreikkalainen alkuteksti sisältää sanan filosofia, joka tässä yhteydessä tarkoitti erilaista eettistä ja uskonnollista opetusta. ”Maailman alkuvoimat” tarkoittaa jonkinlaisia hengellisiä voimia, jotka hallitsevat jotain osaa maailmankaikkeudessa ja voivat olla jotenkin Jumalan ja maailman välissä. Niiden varsinainen merkitys on ainakin osittain tuntematon. Tässä voidaan viitata luonnonlakeihin, myös niihin, jotka koskevat langenneen ihmisen elämää. Ne voivat käsitellä kuolemaa, syntiä, ruumista, Mooseksen lakia tai sellaista ihmisen tietoa ja käyttäytymistä, joka on Jumalan vastaista.

Seuraavaksi mainitaan Kristus, jossa ”on jumaluus ruumiillistunut koko täytydessään”. Tämä asetetaan vastakohdaksi ”ihmisten perinnäisille käsityksille ja maailman alkuvoimille”. Tästä täytydestä myös kolossalaiset ovan tulleet osallisiksi. Tätä Paavali roomalaiskirjeessään (Room. 15: 13) rukoilee tapahtuvaksi roomalaisille. Tässä kolossalaiskirjeen kohdassa se todetaan jo tapahtuneeksi. Vähän myöhemmin (Kol. 2: 19) todetaan, että Kristus on seurakunnan pää, tässä tekstissä todetaan, että Hän on ”kaikkien valtojen ja voimien pää”. Tarkoituksena lienee osoittaa, että kaikki, mitä filosofia arvostaa, on alistettu Kristukselle.

Näin ollen Jumalan luo pääseminen ei tapahdu moninaisten tasojen tai hengellisen byrokratian kautta. Ihmiseksi tullut Kristus on samanaikaisesti täydellinen Jumala ja ihminen. Me pääsemme Jumalan

luo Kristuksen kautta. Hänessä me näemme kirkkauden, jonka Isä antaa ainoalle Pojalleen (vrt. Joh. 1: 14).

Jakeesta 11 alkava teksti, joka jatkuu vielä meidän tämämpäiväisen tekstimme jälkeenkin aina jakeeseen 15 asti, on saanut vaikutteita jostain jumalanpalvelustekstistä tai -veisusta. Aluksi siinä yhdistetään toisiinsa kaste ja ympärileikkaus. Tätä yhdistämistä ei löydy muualta Uudesta testamentista. Ympärileikkausta on käsitelty kuvaannollisesti niin Vanhassa testamentissa (5. Moos. 10: 16; Jer. 4: 4; Hes. 44: 7), Qumranin teksteissä kuin Uudessa testamentissa (Room. 2: 28 – 29; Fil. 3: 3). Juutalaisen käsityksen mukaan ympärileikkaus teki ihmisestä osallisen liitosta Jumalan kanssa. Kolossalaiskirjeen kirjoittaja puhuu ilman käsiä tehdystä ympärileikkauksesta, jossa ”syntinen luonto riisutaan pois”. Tällä hän tarkoittaa kristillistä kastetta. Pakanalliseen mysteerikulttiin liityttäessä riisuttiin pois vanhat vaatteet. Nähtävästi kristillisessä kasteen toimituksessa tehtiin sama asia (vrt. Gal. 3: 27).

Tekstin loppuosa käsittelee kasteen merkitystä: ”Kasteessa teidät yhdessä hänen kanssaan haudattiin ja herätettiin eloon”. Vastaava asia löytyy Roomalaiskirjeestä (Room. 6: 3 – 6).

Kristus on voittanut langenneen ihmiskunnan tilan: synnin, kuoleman, lain, pahat henget. Tämä tapahtui Hänen kuolemassaan ja ylösnousemuksessaan. Kasteessa me kuolemme kaikelle pahalle ja elämme Jumalassa.

Ympärileikkauksen evankeliumi
(Luuk. 2: 20 – 21, 41 – 52)

”Siihen aikaan paimenet palasivat kiittäen ja ylistäen Jumalaa siitä, mitä olivat kuulleet ja nähneet. Kaikki oli juuri niin, kuin heille oli sanottu. Kun oli tullut kahdeksas päivä ja lapsi oli ympärileikattava, hän sai nimen Jeesus, jonka enkeli oli ilmoittanut ennen kuin hän sikisi äitinsä kohdussa. Lapsi kasvoi, vahvistui ja täyttyi viisaudella, ja Jumalan armo seurasi häntä. Jeesuksen vanhemmat menivät joka vuosi Jerusalemiin pääsiäisjuhliille. Kun Jeesus oli tullut kahdentoista vuoden ikään, he taas juhlan aikaan matkasivat sinne, niin kuin tapa oli. Juhlapäivien päätyttyä he lähtivät paluumatkalle, mutta poika jäi vanhempien huomaamatta Jerusalemiin. Nämä luulivat hänen olevan matkaseurueessa ja kulkivat päivän matkan ennen kuin alkoivat haeskella häntä sukulaisten ja tuttavien joukosta. Kun he eivät löytäneet häntä, he palasivat Jerusalemiin jatkaen etsintäänsä. Kolmen päivän kuluttua he löysivät hänet temppelistä. Hän istui opettajien keskellä, kuunteli heitä ja teki heille kysymyksiä. Kaikki, jotka kuulivat mitä hän puhui, ihmettelivät hänen ymmärrystään ja

hänen antamiaan vastauksia. Hänet nähdessään vanhemmat hämmästyivät kovasti, ja hänen äitinsä sanoi: ”Poikani, miksi teit meille tämän? Isäsi ja minä olemme etsineet sinua, ja me olimme jo huolissamme.” Jeesus vastasi heille: ”Mitä te minua etsitte? Ettekö tienneet, että minun tulee olla Isäni luona?” Mutta he eivät ymmärtäneet, mitä hän tällä tarkoitti. Jeesus lähti kotimatkalle heidän kanssaan, tuli Nasaretiin ja oli heille kuuliainen. Kaiken, mitä oli tapahtunut, hänen äitinsä kätki sydämeensä. Jeesukselle karttui ikää ja viisautta; Jumalan ja ihmisten suosio seurasi häntä.”

Tätä edeltävä teksti Luukkaan evankeliumista luettiin Kristuksen syntymän (joulun) aaton liturgiassa. Tuolloin luetun tekstin viimeinen jae on tämänpäiväisen tekstin ensimmäinen jae todeten, että ”että paimenet palasivat kiittäen ja ylistäen Jumalaa”. Seuraavaksi kerrotaan syntyneen lapsen ympärileikkauksesta ja että lapselle annettiin nimi Jeesus, jonka enkeli oli ilmoittanut unessa Joosefille (Matt. 1: 21). Vanha kirkko korostaa, että ympärileikkaus osoitti, että Jumala tuli todelliseksi ihmiseksi, koska Hänet voitiin ympärileikata.

Poikien ympärileikkaus on juutalaisuudessa merkki liitosta Jumalan kanssa. Se perustuu Vanhan testamentin ohjeisiin, Jumalan ilmestymiseen Abrahamille (1. Moos. 17: 9 – 14). Ympärileikkaukset ovat historiallisesti olleet olemassa hyvin kauan, mahdollisesti niiden alku on jo Afrikassa, kun ihminen lähti sieltä liikkeelle. Egyptissä ympärileikattiin poikia jo ennen Abrahamia.

Maria ja Joosef noudattivat juutalaista lakia, he antoivat pojan ympärileikattavaksi. Näin Jeesus oli ”lainalainen”, sillä ympärileikkauksen kautta Hänestä tuli osallinen liitosta. Ortodoksisen kirkon perinteessä syntymän jälkeisenä päivänä kirkon perinteen mukaan lapselle annetaan nimi ja luetaan rukous.

Tekstimme ”hyppää yli” kertomuksen Jeesuksen temppeliin viemisestä ja siirtyy Jeesuksen (ensimmäiseen) pyhiinvaellusmatkaan Jerusalemiin. Juutalainen pääsiäinen on yksi juutalaisten juhlista, jolloin tehtiin pyhiinvaellusmatka Jerusalemiin. Pääsiäisen viettämisen säännöt ovat Mooseksen kirjoissa (2. Moos. 23: 15, 17; 34: 23; 3. Moos. 23: 4 – 14; 5. Moos. 16: 1 - 8)).

Kanonisten evankeliumien joukossa tämä teksti on vain Luukkaalla. Jeesuksen lapsuudesta kanoniset evankeliumit eivät kerro muuta. Apokryfisissä evankeliumeissa on kertomuksia Jeesuksen lapsuudesta. Vanhassa testamentissa ensimmäisessä Samuelin kirjassa on kertomus, joka ennakoii Jeesuksen viemistä temppeliin. Siinä kerrotaan, kuinka temppelissä kasvatettavalle Samuelille ilmestyy Herra (vrt. 1. Sam. 3: 1 – 14).

Teksti korostaa Jeesuksen vanhempien uskollisuutta lain ohjeille: ”niin kuin tapa oli”. Tämä matka ennakoii Jeesuksen myöhemmin tekemää matkaa Jerusalemiin suorittamaan pelastusteko. Nähtävästi Jerusalemiin lähdettiin ja sieltä palattiin isompana ryhmänä. ”Juhlapäivien päätyttyä” osoittaa, että he olivat koko juhla-ajan, seitsemän päivää, Jerusalemissa. Vanhempien olettaus oli, että Jeesus on mukana heidän ryhmässään. Paluumatkalla, päivän matkanteon jälkeen, vanhemmat huolestuivat, sillä he eivät löytäneet Jeesusta.

Luukkaan evankeliumi alkaa varsinaisesti Jerusalemin temppelistä (vrt. Luuk. 1: 5 – 25). Nyt hän taas kertoo temppelistä. Luukkaan evankeliumi myös loppuu temppeliin kertoen opetuslapsista: ”He olivat alati temppelissä ja ylistivät Jumalaa” (Luuk. 24: 53).

Maria ja Joosef löysivät Jeesuksen temppelistä ”kolmen päivän kuluttua”. Kirkko näkee tässä viittauksen Jeesuksen haudassa olevaan aikaan.

Temppelissä Jeesus oli opettajien keskellä kuunnellen heitä ja kysyen heiltä. Läsnäolijat ”ihmettelivät hänen ymmärrystään”. Tästä asiasta Luukas oli kertonut jo aikaisemmin: ”Lapsi kasvoi, vahvistui ja täyttyi viisaudella” (Luuk. 2: 40).

Teksti sisältää mielenkiintoisia ajatuksia Joosefin isyydestä. Joosef, antamalla Jeesukselle nimen, tunnusti yhteiskunnan edessä isyytensä. Samalla hän hyvin tiesi enkelin kertomana, että hän ei ollut Jeesuksen isä. Jeesuksen äiti käyttää Joosefista sanaa isä heidän löydettyään pojan temppelistä. Nyt Jeesus paljastaa asian oikean laidan, kuka Hänen Isänsä on, vaikka läsnäolijat eivät sitä sillä hetkellä ymmärtäneet.

Vanhemmat olivat olleet huolissaan siitä, missä Jeesus on. Nyt Luukkaan evankeliumissa alkaa uusi osio. Tähän asti muut ovat kertoneet Jeesuksesta: Gabriel, Maria, Sakarias, enkelit, Simeon. Nyt Jeesus ensimmäistä kertaa puhuu ja kertoo, kuka hän on: ”Ettekö tienneet, että minun tulee olla Isäni luona?”. Temppeliä pidettiin Jumalan asuinsijana. Kertoessaan, että Jumala on Hänen Isänsä, Hän samalla kertoo olevansa Jumalan Poika. ”Tulee olla” kreikkalaisena verbinä on Luukkaan teksteissä yleinen. Evankeliumissa se on 18 kertaa, Apostolien tekojen kirjassa 22 kertaa. Se kertoo ”jumalallisesta pakosta”, uskollisuudesta kirjoitusten säädöksille tai profetioille, mukautumista Jumalan tahtoon. Tässä yhteydessä kyse on läheisestä yhteydestä Jeesuksen ja Jumalan välillä, mikä edellyttää kuuliaisuutta. ”Minun tulee olla Isäni luona” on osittain vaikeaselkoinen. Se voidaan suomentaa ”olla Isäni luona” tai ”olla osallinen Isäni tehtävissä” tai ”niiden kanssa, jotka kuuluvat Isälleni”.

Jeesuksen vanhemmat eivät ymmärrä sitä, että Jeesuksen suhde Jumalaan oli tärkeämpi kuin Hänen suhteensa vanhempiin. Tästä huolimatta Hän ”oli heille kuuliainen”. Tämä ennakoi Hänen kuuliaisuuttaan Jumalalle aina ristinkuolemaan asti. Kristuksen tehtävä on palvella. Maria kätki sydämeensä tapahtuneen. Marian kasvu uskossa tapahtuu miettimällä hänen poikansa kohtalon merkitystä.

Kertomus haastaa kahta ryhmää. Ensimmäisenä ovat Maria ja Joosef. Heidän tulee kasvaa ymmärryksessä siitä, kuka Marian Poika, Jeesus on. Mutta se haastaa myös ensimmäisen vuosisadan juutalais-kristityt ymmärtämään, että Jeesuksen opetus ja Jumalan pelastus on tarkoitettu kaikille kansoille.

Basileios Suuren päivän epistola

(Hepr. 7: 26 – 8: 2)

”Veljet, juuri tällaisen ylipapin me tarvitsimme. Hän on pyhä, viaton ja tahraton, hänet on erotettu syntisistä ja korotettu taivaita korkeammalle. Toisin kuin muiden ylipappien, hänen ei tarvitse päivittäin uhrata ensin omien syntiensä ja sitten kansan syntien sovittamiseksi. Hän on antanut kertakaikkisen uhrin uhratessaan itsensä. Laki tekee ylipappeja ihmisistä, jotka ovat heikkoja, mutta lakia myöhemmin vannottu vala nostaa ylipapiksi Jumalan Pojan, joka on saavuttanut ikuisen täydellisyyden. Tulemme nyt asian ytimeen: Meillä on ylipappi, joka on asettunut taivaissa istuimelleen Majesteetin oikealle puolelle. Hän toimittaa palvelusta taivaan pyhäkössä, todellisessa pyhäkköteltassa, jota ei ole pystyttänyt ihminen vaan Herra itse.”

Tekstimme alkuosa on todennäköisesti alun perin ollut veisu, jossa on ylistetty Kristuksen korottamista. ”Hänet on erotettu syntisistä” on voinut saada vaikutteita Mishnasta, Mooseksen kirjoja selittävistä teoksesta. Sen mukaan ylimmäinen pappi ennen suuren sovintopäivän uhria valmistautui uhrin toimittamiseen ja oli erossa omasta talostaan (eristyksissä) seitsemän päivän ajan. Tämä ei kuitenkaan vastaa Jeesuksen tilannetta. Ylimmäinen pappi eristäytyi uhrin takia, Jeesuksen ero syntisistä johtuu Hänen taivaaseen astumisestaan. Jeesus on Jumalan asuinpaikassa, ”taivaita korkeammalla”.

Jeesus on täydellinen ylimmäinen pappi, sellaiseksi Hän tuli toteuttaessaan pelastussuunnitelman ja kärsiessään meidän puolestamme (vrt. Hepr. 2: 10). ”Hän on pyhä, viaton ja tahraton” (Hepr. 4: 15).

Jakeessa 27 kerrotaan, että ylipapit toimittaisivat päivittäisiä uhreja omien ja kansan syntien sovittamiseksi. Tämä ei vastaa Vanhan testamentin kertomaa, sillä mainitun uhrin ylipappi toimitti vain suurena sovintopäivänä kerran vuodessa. Ylipappi voisi toimittaa muita uhreja päivittäin, mutta yleensä he eivät niitä suorittaneet. Tätä tekstiä on yritetty selittää eri tavoin. Ehkä paras selitys on se, että kirjoittaja haluaa asettaa vastakkain toistuvat uhrit ja Kristuksen yhden kerran suorittaman uhrin. Tekstiin liittyy toinenkin ongelma. Se antaa ymmärtää, että Jeesus ylipappien tavoin uhraisi ensin omien syntiensä sovittamiseksi. Samanaikaisesti muistamme, että Jeesus oli synnitön, miksi Hän uhraisi omien syntiensä sovittamiseksi?

Vanhan testamentin laki antoi ohjeet ylipapin valinnasta. Alun perin ylipapin pojasta tuli uusi ylipappi. Myöhemmin aikoina ylipappi ei välttämättä tullut enää sukuyhteyden kautta. Rooman vallan aikana roomalaiset nimittivät ylipapit.

Nyt siirrymme uuteen asiaan, aiheena on Uuden liiton ylipappi. Lakia myöhempi vala nosti ylipapiksi Jumalan Pojan, joka on täydellinen. Vanhassa testamentissa nähdään olevan viitteitä tästä ikuisesta ylipapista (Melkisedek, 1. Moos. 14: 18 – 20 ja Ps. 110: 4).

Asian ydin, sen pääkohta, on Majesteetin valtaistuinen oikealle puolelle asettunut ylipappi (vrt. Ps. 110: 1). Majesteetti on raamatullinen nimi Isä Jumalalle. Majesteetin oikealla puolella istuvan tulee olla samanaikaisesti Jumala ja ihminen. Kirjoittaja vertaa taivaan pyhäkköä pyhäkköteltaan. Kyse on Mooseksen ajan pyhäkköteltan palveluksesta, ei Jerusalemin temppelin palveluksesta. Tämän taivaan pyhäkön on rakentanut Herra, ei ihminen. Tämä pyhäkkötelta on todellinen, maan päällä kannettavat (juutalaiset) uhrit ovat siis vain varjo siitä, mitä taivaassa tapahtuu.

Kuninkaan läsnäollessa sai istua vain samanarvoinen. Vastaavasti Jumalan läsnäollessa voi istua vain Jumala. Istuminen ei merkitse sitä, että Kristuksen tehtävä olisi tehty ja päättynyt. Istumelleen asettunut kuvaa kuninkaallista toimintaa, palveluksen toimittaminen ylipapillista toimintaa.

Basileioksen päivän evankeliumi
(Luuk. 6: 17 – 23a)

”Siihen aikaan Jeesus laskeutui vuorelta yhdessä apostoliensa kanssa ja pysähtyi tasaiselle paikalle. Siellä oli suuri joukko hänen opetuslapsiaan ja paljon kansaa kaikkialta Juudeasta, Jerusalemistä ja rannikolta Tyroksen ja Sidonin seudulta. Kaikki he olivat tulleet kuulemaan Jeesusta ja hakemaan parannusta tauteihinsa. Myös saastaisten henkien vaivaamat tulivat terveiksi. Jokainen yritti

väentungoksessa päästä koskettamaan häntä, sillä hänestä lähti voimaa, joka paransi kaikki. Jeesus katsoi opetuslapsiinsa ja sanoi: ”Autuaita olette te köyhät, sillä teidän on Jumalan valtakunta. Autuaita te, jotka nyt olette nälissänne: teidät ravitaan. Autuaita te, jotka nyt itkette: te saatte nauraa. Autuaita olette te, kun teitä Ihmisen Pojan tähden vihataan ja herjataan, kun ihmiset erottavat teidät keskuudestaan ja inhoavat teidän nimeännekin. Iloitkaa silloin, hyppikää riemusta, sillä palkka, jonka te taivaassa saatte, on suuri.”

Eilisen evankeliumin kolme viimeistä jaetta ovat tämänpäivän evankeliumin kolme ensimmäistä. Samaa tekstiä on Matteuksella (Matt. 12: 15 – 21; 4: 25; 5: 1 – 12) sekä Markuksella (Mark. 3: 7 – 12).

Ennen tämän päiväisen kertomuksen alkua Jeesus oli viettänyt yön rukouksessa vuorella. Päivän koittaessa hän kutsui luokseen opetuslapsensa ja valitsi heistä kaksitoista, jotka nimesi apostoleiksi. (Luuk. 6: 12 – 16). Sitten Jeesus laskeutui vuorelta ja pysähtyi tasaiselle paikalle, missä oli koolla paljon väkeä. Tästä alkaa Luukkaan vuorisaarna (6: 17 – 49). Meidän tekstimme tänään käsittää siitä alkuosan.

Jeesus opettaa kansaa. Tästä alkaa Luukkaan vuorisaarna (vrt. Matt. 5 - 7). Luukkaan evankeliumi eroaa joissain asioissa Matteuksen vastaavasta saarnasta. Hänen tekstinsä on Matteusta lyhyempi. He molemmat käyttävät samaa lähdettä (Q -lähde), mutta eri tavalla. Läsnaolijat mainitaan hieman eri tavalla. Matteus ja Luukas käyttävät eri merkityksessä sanoja rikas ja köyhä. Luukkaalla nämä sanat eivät niinkään viittaa hengellisyyteen, vaan enemmän ihmisen asemaan yhteiskunnassa. Heidän mielenkiintonsa asioihin on erilainen. Luukas on käyttänyt lähdettään sillä tavalla, että Jeesuksen sanat eivät ole suunnattu vain läsnäoleville ihmisille, vaan Luukkaan seurakunnille (ja myös meille). Kohteena eivät ole vain juutalaiset, vaan kristinuskoon kääntyneet ei-juutalaiset.

Eri paikoista tulleet ihmiset ”olivat tulleet kuulemaan Jeesusta ja hakemaan parannusta tauteihinsa. Jeesuksen kuuleminen tapahtui sielun pelastukseksi. Hänen toimintaansa kuului myös huolehtiminen ihmisten ruumiista, Hän paransi heidän tautejaan. Myös saastaisten henkien vaivaamat tulivat terveiksi.” Jeesuksesta ”lähti voimaa, joka paransi kaikki.” Hän on itse voiman lähde. Kaikki muut Raamatun mainitsemat ihmiset (profeetat ja apostolit), jotka ovat parantaneet, ovat saaneet voimansa Jumalalta.

Saastainen henki tarkoittaa tässä Jumalaa vastustavaa voimaa, se ei siis liity hygieniaan. Jos käytämme sanaa epäpuhdas (henki), niin saamme sille vastakohdan. Parantunut oli siis puhdas, terve.

Jeesus siis sai ihmiset puhtaiksi, heillä oli mahdollisuus kohdata Jumala, he olivat nyt pyhiä tai pyhittyneitä.

Saastaisten henkien vaivaamilla tarkoitetaan Jumalalle vastakkaisia henkiä. Saastainen ja puhdas ovat uskonnollisia termejä. Ne eivät suoraan kuvaa hygieniää, vaan kuuluvat sellaisten sanojen joukkoon kuin pyhyys tai hurskaus.

Vaikka Luukas korostaakin, että Jeesus puhui opetuslapsille, niin tämän tekstin ulkopuolella olevat moitesanat ovat sellaisia, että ne on osoitettu rikkaille (Voi teitä..., 6: 24 – 26). Opetuslapset eivät olleet rikkaita. Johtopäätös voisi olla, että Luukkaan vuorisaarna on suunnattu myös niille, jotka eivät ole olleet kuulemassa Jeesuksen alkuperäistä saarnaa. Kyseessä voivat olla ne seurakunnat, missä luettiin Luukkaan laatimaa evankeliumia.

Luukkaan evankeliumissa kuulijoiksi määritellään eri kohdissa eri ihmisryhmiä, joidenkin yhteydessä myös sanotaan ”jotka minua kuulette”. Vaikuttaa siltä, että vaikka Jeesus oli ennen tätä saarnaa jo valinnut kaksitoista apostoliaan, Jeesuksen opetuslasten (ei apostolien) joukko ei ollut vakiintunut vaan oli muutoksessa. Opetuslapsena oleminen vaati jatkuvaa uudistumista Jeesuksen opetuksen mukaisesti.

Jeesuksen opetus osoittaa, että ”Jumalan köyhien” ryhmä ei ollut rajattu sisäpiirille. Siihen pääsisivät kaikki ne, jotka tiedostivat sen, että he tarvitsivat pelastuksen ja tunnustavat uskonsa Jeesukseen, näin heistä tulisi valtakunnan vastaanottajia. Tähän valtakuntaan kutsuttiin kaikkia, mutta sinne pääsisivät vain ne, jotka uskovat Jeesukseen. Rikkaat ovat niitä, jotka eivät tunnusta Jeesusta ja Hänen valtakuntaansa. He ovat tyytyväisiä nykyiseen, mukavaan elämäänsä. Luukkaan köyhät eivät ole tyytyväisiä nykyiseen elämäänsä. He etsivät Jumalan valtakuntaa.

Jeesuksen opetuksen kautta Luukas opettaa pakanakristityille heidän paikkaansa uudistuneessa Israelissa ja samalla, millainen Jumala on.

Luukkaan autuuden lauseiden köyhät tarkoittaa enemmän yhteiskuntaluokkaa (Matteus kirjoittaa ”hengellisesti köyhistä”). Luukkaan painotus on ymmärrettävä, sillä hän on kirjoittamassaan evankeliumissa köyhien puolella. Kirkkoisät puolestaan määrittelevät köyhät sellaisiksi, jotka ovat nöyriä ja jotka eivät ole rahanahneita. Vanhassa testamentissa Jumalan nähdään olevan köyhien puolella (vrt. erityisesti Valitusvirret). Autuas tarkoittaa paitsi onnellista, niin myös onniteltavaa.

Autuus tulee Jeesuksen mukana tulevasta Jumalan valtakunnasta. Tulla valtakunnasta osalliseksi edellyttää tulemistä opetuslapseksi.

Luukkaalla autuuden lauseita on yhteensä neljä (3 + 1) ja Matteuksella kahdeksan (7 + 1). Tutkijat ymmärtävät asian niin, että Luukkaan autuudenlauseista *kolme* ensimmäistä on alkuperäisiä Jeesuksen lausumia lauseita ja neljäs on myöhemmin tehty vainojen alettua. Matteuksen lisälauseet oletetaan Matteuksen itse laatineen psalmien pohjalta.

Luukkaan autuuden lauseiden painotus on Jumalan antamassa armossa. Hän kuvaa yhteisöä, joka muodostuu kohdatessaan Jumalan armon.